

Annemarie over haar liefde voor iconen:

'Het is het mystieke karakter van de icoon, het mysterie in de afbeelding, dat mij van jongs af aan trof. Een expositie over Russische iconen versterkte mijn belangstelling en natuurlijk hielp mijn rooms-katholieke opvoeding ook. In latere jaren bleef mijn interesse bestaan, maar in geringere mate; de wereld slokte mij op. En toch ... Iedere keer wanneer ik een icoon bekeek, trof mij de symboliek, het beeld achter het beeld. Ik werd dan stil en voelde echt de beweging van donker naar licht. Een innerlijke openbaring. Iconen bieden mij woordloos de ruimte voor inspiratie

Na een lezing over iconen heb ik les genomen en ben ik zelf aan het schilderen (schilderen) van iconen begonnen. De moeder Gods wordt mijn eerste icoon, *Maria Pokrof*, een eenvoudige Maria. Maria-iconen zijn allen een lofprijzing aan Christus en gaan over het mysterie van de incarnatie.

Een ander hoogtepunt was voor mij de icoon *Mandylyon*. Drie maanden heb ik daaraan geschilderd. Stilzwijgend, om zo in gesprek te gaan met de majesteit van God. Niet een glorieuze God, maar nederig en helpend. Het verhaal gaat dat de zieke koning Abgar van Edessa aan Christus genezing vroeg. Christus drukte een doek tegen Zijn gezicht en zond de doek met afdruk van zijn gezicht erop naar de koning, die door de doek genas. Mandylyon betekent dan ook: niet door mensenhanden gemaakt.

Nu ben ik al zeker een jaar niet aan het schilderen geweest. Waarom? Zeg het maar. Een ding is zeker: de icoon is mijn geloofsovertuiging, het menselijke in het niet-menselijk perspectief, de schoonheid van de mytische wereld. Hij, de onzichtbare vriend van mijn ziel, alles verhalend in ieder icoon. Kerkvader Johannes Damascus zei: 'Schrijf dit alles in woorden en kleuren.' Het is daarom dat wij iconenschilders spreken over het schrijven van een icoon.'

Een icoon in een kerk is een beschilderd paneel met de afbeelding van Christus, een of meerdere heiligen of een voorstelling uit de heilsgeschiedenis. Maar het paneel is meer dan alleen een schilderij. Iconen stellen het heilige present en worden daarom gezegend, met wijwater besprenkeld, bewierookt en begroet met een kus.

Het maken van een icoon is een religieuze handeling. Van de schilder wordt verwacht dat hij/zij voorafgaand aan het schilderwerk een tijd van bezinning doormaakt, waarin religieuze teksten over het gekozen onderwerp bestudeerd worden. De schilder mag enkel gebruikmaken van natuurlijke materialen en moet schilderen naar een ouder voorbeeld.

Ook buiten de kerk zijn iconen te vinden, in allerlei vormen en in mensen. Een aantal afbeeldingen hebben we opgehangen en neergezet. Loopt u een rondje door de kerk, begint u dan aan de linkerkant, bij de vitrinekast. Die route volgt dit informatiebriefje ook.

- In de vitrinekast staat een icoon, geïnspireerd op het **Mandylyon**, 'het niet door mensenhanden gemaakt portret van Christus.' Het Kleed van Edessa of Mandylyon was een relikwie waarop het gezicht van Jezus te zien zou zijn.

- Daar tegenover op de pilaar **een laarsafdruk op de maan**.

'That's one small step for (a) man, one giant leap for mankind.' Woorden, gesproken op de maan en op 21 juli 1969 rechtsstreeks uitgezonden over de hele wereld via talrijke televisie- en radiostations. Zo'n 600 miljoen mensen hoorden astronaut Neil Armstrong die woorden zeggen nadat zijn linkervoet op het maanoppervlak had gezet. De beelden van de eerste voetafdruk op de maan en van de rondwandelende astronauten Buzz Aldrin en Neil Armstrong maakten veel indruk. Een mens op de maan; fantasie bleek echt gebeurd te zijn. Een kleine stap voor (een) mens, een reuzensprong voor de mensheid.
https://www.youtube.com/watch?v=mqY15J5bX_8

- Op de volgende pilaar: **Tank Man**

Op 5 juni 1989 rijdt een colonne tanks het Tiananmenplein op om het leeg te ruimen. Een man, boodschappentas in de hand, probeert de tanks tegen te houden. Iemand trekt opeens een streep. Tot hier. Verder kan niet, mag niet.

Met ingehouden adem kijk je naar die ene man op het eerder zo volle plein in Peking. Tank Man, zo werd hij later genoemd. Deze foto van fotograaf Stuart Franklin werd beeld van de kracht van de eenling.

<https://www.youtube.com/watch?v=SACHK-W4o1E>

- Links bij de gedachtenismuur de icoon met de **twalf apostelen**.

- Voor de **Maria-icoon** aan de muur staat nu een tweede, **Hodegetria**, Zij die de weg wijst. Maria wijst naar haar Zoon en toont de weg naar Hem.

- Op de pilaar bij de preekstoel een foto van de man die mensen wist te bevoedigen met zijn toespraken: *'We weigeren te geloven dat de bank van gerechtigheid failliet is. We weigeren te geloven dat er ontoereikende fondsen zijn in de grote kluizen van mogelijkheden van dit land. Dus zijn we gekomen om deze cheque te innen, een cheque die ons na inname de rijkdom van veiligheid geeft en de veiligheid van gerechtigheid.'*

Een deel uit de speech die **Martin Luther King jr** hield bij het Lincoln-monument in Washington DC op 23 augustus 1963 tijdens een grote vredesmars. King speelde een belangrijke rol in de strijd tegen rassendiscriminatie. Hij beriep zich daarbij op de Amerikaanse Grondwet en koos voor de weg van geweldloosheid. Zijn speech uit augustus 1963 werd vooral beroemd door het bevlogen uitspreken van 'I have a dream...'. King sprak velen, ook buiten de Verenigde Staten, aan met zijn visioen van vrijheid en gerechtigheid. Niet iedereen. Op 4 april 1968 werd Martin Luther King jr doodgeschoten door een sluipschutter.

'Ik zeg u vandaag, mijn vrienden, dat ondanks de moeilijkheden en frustraties van nu, ik nog altijd een droom heb. Het is een droom die ferm geworteld zit in de Amerikaanse droom. Ik heb een droom dat op een dag dit land zal verrijzen en zal leven naar de ware betekenis van haar credo: 'Wij beschouwen deze waarheden als vanzelfsprekend; dat alle mensen gelijk geschapen zijn.'

<https://www.youtube.com/watch?v=3vDWWy4CMhE>.

- Aan de andere kant van de pilaar een iconische cartoon: **Protest**

Posters, blikvangers met een boodschap en de boodschap van deze poster is overduidelijk. Deze poster is gemaakt voor een grote demonstratie tegen kernbepapening op 21 november 1981 in Amsterdam. Bijna een half miljoen mensen stonden op het Museumplein met spandoeken en buttons waarop de kruisraket wordt weggeschoten. De tekening van politieke cartoonist Opland was er in meerdere variaties, maar het schoppen tegen het kernwapen bleef een vast

gegeven. Het Komitee Kruisraketten Nee, opdrachtgever van de poster, was in de jaren tachtig samen met andere (vredes)bewegingen flink actief in het protesteren tegen de bepapening.

Een impressie: <https://www.youtube.com/watch?v=KsHoJm2401I>

- Op de linkercommuniebepap ziet u een **kruis-icoon**. Het kruis, van martelwerktuig naar symbool voor overwinning op de dood. Op de rechtercommuniebepap staat een **verrijzenis-icoon**.

- Bij het kleine orgel ligt naast het intentieboek de icoon **Christus Pantokrator**, allesheerser. De rechterhand maakt een zegenend gebaar, dan wel een waarschuwend teken: blijf opletten!

- Voor het grote Christusbeeld ziet u de icoon van Petrus, een van de geliefde discipelen van Jezus. Draait u zich om, dan ziet u aan de overkant hoog in de kerk een borstbeeld van Petrus.

- Aan de pilaar tegenover het Christusbeeld hangt een foto van de **pietà** van Michelangelo. Pietà, Italiaans voor compassie, erbarmen. In de kunst betekent het woord de benaming voor een afbeelding of uitbeelding van de dode Jezus Christus en zijn moeder Maria.

Michelangelo was 23 jaar toen hij de opdracht kreeg om een pieta in marmer te maken. Het beeld kreeg een plaats in de Sint-Pietersbasiliek in Rome waar het nog steeds te zien is. Gelovigen en niet-gelovigen staan stil bij het beeldhouwerk, veelal ontroerd door wat ze zien en wat in herinnering boven komt. Kijkt u naar deze zoon en moeder en luister stil naar *And the mother did weep* van Karl Jenkins: <https://www.youtube.com/watch?v=NFGHKQ-rS7w>

- Voor u weer bij de grote ingang bent, passeert u een tafel met een **lege icoon**. Wie wil kan hier noteren wat voor hem/haar nog meer een veelzeggende icoon is. Dat mag in woorden of in tekeningen.

Op de tafel liggen ook allerlei brochures. Heeft u interesse, neem er dan gerust een mee naar huis.

Met dank aan Annemarie, Chris en andere, onbekende iconenschrijvers.

